

ממצפה תמרון

(הערות והשגות על הרשימה, מלחמה פסיכולוגית, שפורסמה בחוברת "מערכות" פ"ב.)

חול, הירוק, הלבן וכו', אין הם משמיצים ואין הם גורעים מהחיבה אל הכוח הכחול לבן. תגידו בודאי: הרי בסופו של הדבר זה היינו הך. לא, אין זה היינו אך. צאו לתמרון ותיכחו. ומי שטרם השתתף בתמרון ואין לו סבלנות לחכות עד התמרון הבא — ילך נא ל...תיאטרון. הרי גם בתיאטרון שונא אתה את הדמות השלילית, הבזויה, שעל הבמה ואין אתה שונא כלל את השחקן המגלם אותה. וכדרך שבתיאטרון תלויה מידת הצלחתו של השחקן במידת הזדהותו עם הדמות אותה הוא מגלם — כן גם בתמרון. וכדרך שבתיאטרון יכולות שתי "נפשות פועלות" לשנוא זו את זו שנאת מות מבלי שתסבול הידידות בין השחקנים המשחקים תפקידים אלה — כן גם בתמרון.

בהשפעת מחבר "מלחמה פסיכולוגית" החיינו גם אננו לדבר על תמרון, אך לאמיתו של הדבר קיים תמרון בתיאוריה בלבד. תמרון קיים אך לפני ימי התמרון ולאחריהם. בזמן התמרון עצמו אין תמרון בנמצא. או מתנהלת "מלחמה". על כן נפסדת היא הגישה של כותב הרשימה הנ"ל: "כל זה — בזמן מלחמה; אולם האם יש מקום לכגון אלה בזמן תמרון?" הנושאים בעול תמרונים בפועל ממש אינם גורסים אכחזה כזאת. להיפך, כל מאמציהם לפני התמרון מכוונים לטפח בקרב החיילים יחס רציני לתמרון, סליחה למלחמה, לנטוע הרגשה כי התמרון הינו בבואה נאמנה של מלחמה ממש; יחס רציני ל"פציעה" תמרונית, לפגיעה, לשבי, מתוך כך אין אננו גורסים: עלון קרב במלחמה — לחגד ועלון קרב בתמרון — לחוד.

אין אננו מותחים אלא קו מפריד אחד והוא: בין הימים שלפני התמרון לבין שעת האפס. עד שעת האפס היינו חיילי יחידה פלוגית של צה"ל ויריבנו חיילי יחידה אלמונית של צה"ל. מרגע האפס הננו אננו מגינים נושאי שחרור וחרות, לוחמי מלחמת צדק ויריבנו הוא פולש נבזה, שונא פחדן וכו' וכו'. עלון הקרב יתן ביטוי לכל אלה. כאן באה שאלתו של ידידנו ממצפה

סבורני כי לא מעטים הם אשר החליטו להגיב על הרשימה הנ"ל. כן סבורני כי לכל אלה באה ההחלטה שלא בנקל. ואין הקושי שבהחלטה על כך נובע מהיש שברשימה "מל-חמה פסיכולוגית" כי אם מהחסר בה. והדבר הראשון בה הוא... עקביות. יש סתירה מסוימת בין הנושא של הרשימה לבין הסיפא שלה. הנה הנושא: "לאחר שעיינת בדוגמאות אלה (דוגמאות מעלוני קרב של כוחות מתמרנים המובאים בפתח הרשימה)...האם תחייב צורת כתיבה מעין זו או תשלול אותה?" — כאן הזמנה מפורשת לבוא ולהתוכח. ואילו בסיפא נאמר: "...מוטב לנצל את עלון הקרב למטרות אחרות, כגון: מסירת ידיעות על מהלך התמרון, פרקי הוי והערות הדרכתיות, המכוונות לתקן ליקויים שנתגלו במהלך התמרון". המלים האחרונות הודפסו בפיוור, הודגשו, כאילו נפסקה כבר ההלכה ואין לאחריה ולא כלום.

ובכן — להתוכח או לא? ההחלטה היא בסופו של הדבר "כן" והסיבה לכך היא, בין היתר, הרצון לתבוע את עלבונה של המציאות. יש לי הרגשה מעיקה כי מחבר הרשימה "מל-חמה פסיכולוגית" רואה תמרונים מ...מצפה אה"ד. כי סדנא דתמרונים חד הוא ובכל זאת יש משום מה פער בין מציאות התמרונים אותה מגייס מחבר הרשימה ההיא לעזרתו לבין המציאות אותה מכיר כותב הטורים האלה, מתוך השתתפותי בשני תמרוני צה"ל ומתוך קירבה הדוקה למלאכת עלוני קרב של אחד הכוחות המתמרנים. נכרתי אני את מציאות התמרונים מאפשרת לי להשיב בשלילה מוחלטת על השאלה "האם אין" ההשמצה ההדדית משאירה משקע נפשי מסוים בחיילים? כמו כן לא היו במציאות "שלי" מקרים של הכאת "שבויים" והרעבתם. באם כותב מחבר "מלחמה פסיכולוגית" כי ידועים לו מקרים כאלה הרי ודאי היו, אך ודאי היו גם מקרים של הכאת עצירים סתם. ומי שהיכה — לא באשמת עלוני הקרב ה"משמיצים" היכה. עלוני הקרב משמיצים את ה"אויב" — הכ-

כי אם עלון קרב ממש — המדרבן לקרב, נוסך בטחון בלב הלוחמים, משמיץ את האויב ומערי-ער את רוחו.

יתכן כי מבין אלה אשר יסכימו עמי ימצאו אחדים שינסו בכל זאת לחפש פשרה; טוב, עלון קרב ממש, יגידו, אך אולי באמת בלי השמצה? אולי באמת מוטב להמנע מביטויים „אכול רקב“? בנוגע ל„אכול רקב“: גם אני איני גורס ביטוי זה אך לא משום ההשמצה שבו כי אם מפני התועלת המפוקפקת שבביטוי כגון זה. איני יודע מה אומר ללוחם הביטוי „אכול רקב“. אולם לעצם הענין — כאן מקום לשביל זהב. כי גם ביטויים כגון: „האויב הוא פולש הזומם להשמידנו“ או „חיילי האויב אינם רוצים להלחם, מפקדיהם הרודנים הכריזוהם לכך“ וכיוצא בביטויים אלה שבלעדיהם אין לתאר עלון קרב הינם אותה „ההשמצה“.

יש ויש מקום לדיון על עלוני הקרב שהופיעו בתמרוני צה"ל. אך חייב הדיון להתנהל על פסים שונים מאלה אליהם מובילה הרשימה „מלחמה פסיכולוגית“. הדיון על עלוני הקרב חייב להיות חלק מהדיון הכללי על לקחו של כל תמרון, כדרך שנוהגים אנו לדון אחר כל תמרון האם בוצעה התקפה זו או אחרת במועדה המתאים, האם בוצע איגוף זה או אחר בסדר, כן יש לדון האם מילאו העלונים את יעודם, האם להם ההש-פעה הנכונה על שני המחנות הלוחמים, דיון כזה מתבקש אה"ד ליוזם.

קצין שלישות חטיבתי

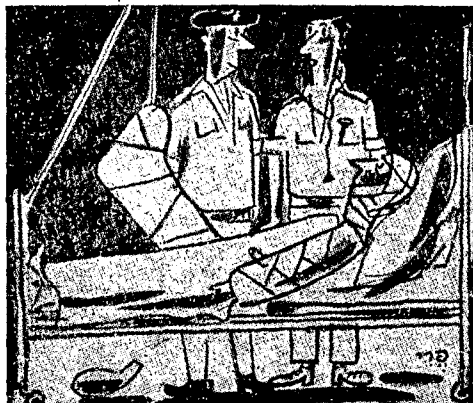
לאמיתו של דבר קיים תמרון בתיאוריה בלבד. תמרון קיים אך לפני ימי התמרון ולא אחריהם. בזמן התמרון עצמו אין תמרון בנמצא, אז מתנהלת „מלחמה“.

אה"ד: „האין סכנה שחייל יקיש ממקצתו“ של התמרון — אותו עלון שאין להתיחס אליו ברצינות — על התמרון כולו, ויתחס אל כל התמרון כאל משחק חסר ערך? לבי לבי לך, ידידי, ולדאגותיך. רק העלון הוא המסכן את היחס הרציני אל התמרון? ומה כשמודיעים פתאום לחייל שלם ובריא: „ברגע זה נהרגת, עליך לצאת מהמערכה“? —

לא יהיה מענה בפינו באם נקבל את האב-חנה המוצעת ע"י מצפה אה"ה, האבחנה בין מלחמה לתמרון. אולם האבחנה שלנו פוטרת אותנו מכל קושי; לפיה החייל ביחידת צה"ל פלוגית חי וקיים אך אותו חייל עצמו שהפך עם סיום ההכנות ללוחם כחול (או ירוק) אמנם נהרג.

הכנת תמרון רצינית מבטיחה לנו כי הלוחם יתיחס ברצינות למותו ועל אף עלוני קרב כדוגמת אלה שהובאו ב„מערכות“ (במקצת דוקא הודות להם) לא יתיחס „אל כל התמרון כאל משחק חסר ערך“.

ובכן לא עלון שמטרותיו „מסירת ידיעות על מהלך התמרון, פרקי הוי והערות הדרכתיות“,



„כשהביאו אותו בבוקר היה כחול. עכשיו נעשה ירוק. לך תדע לאיזה צד הוא שייך.“ (מ„במחנה“)